

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

**Факультет аудіовізуального мистецтва
Кафедра кінотелережисури та сценарної майстерності**

ОСНОВИ РЕЖИСУРИ АУДІОВІЗУАЛЬНИХ ТВОРІВ

ПРОГРАМА

та навчально-методичні матеріали

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»

Освітня програма

«Відеоблогінг і телерепортерство»

Харків, 2023

УДК 791.633(073)
О-75

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 13 від 07 червня 2023 р.)

Рецензенти:

Черкасова Н. О., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри кінотелережисури та сценарної майстерності Харківської державної академії культури

Коновалов Д. О., кандидат філософських наук, старший викладач кафедри операторської майстерності Харківської державної академії культури

Укладач:

Юрій Великий, викладач кафедри кінотелережисури та сценарної майстерності

О-75 Основи режисури аудіовізуальних творів : прогр. та навч.-метод. матеріали для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти, які навчаються за напрямками 02 «Культура та мистецтво», спец. 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво», освітня програма «Відеоблогінг і телерепортерство» / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т аудіовізуал. мистецтва, Каф. кінотелережисури тт. сценарної майстерності ; [уклад. Ю. Ю. Великий]. Харків : ХДАК, 2023. 18 с.

Курс покликаний сформувати систему теоретичних та практичних знань в галузі «Основ режисури аудіовізуальних творів» в контексті того, що вона є визначальною до розуміння основної фаховоспрямованої дисципліни, спеціальності і дає можливість здобувачам в ході її вивчення розібратися у фундаментальних питаннях фахової діяльності на рівні їх сучасного теоретичного усвідомлення.

Видання містить програму курсу, теми практичних занять, тематику самостійної роботи, теми індивідуальних занять, рекомендації до виконання контрольної роботи, перелік питань для самоперевірки, список рекомендованої літератури.

Для викладачів, здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем.

УДК 791.633(073)

©Харківська державна академія культури, 2023р.
©Ю.Ю.Великий, 2023р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ ТА ЇХ ТЕМАТИКА	7
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	8
САМОСТІЙНА РОБОТА ТА ЇЇ ТЕМАТИКА	11
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	13
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ ТА ЇХ ТЕМАТИКА	15
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	15
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ	16
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	17

ВСТУП

Загальний обсяг дисципліни-- складає 3 кредитів ЄКТС/90 год., з них аудиторних—30 години, самостійна робота— 60 год. Форма навчання денна, передбачає аудиторні заняття та самостійну роботу здобувачів вищої освіти. Розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять: лекції—10 год., практичні—18 год., індивідуальні—2 год. Підсумковий контроль— залік.

Мета курсу: ознайомлення з базовими положеннями, зумовлюючими практичну діяльність в процесі творення аудіовізуального твору.

Закріплення отриманих теоретичних знань відбувається на практичних заняттях з переглядом і аналізом різних аудіовізуальних творів та привиканням до самостійної роботи (підготовка до аудиторних занять, опрацювання розділів програми, робота з додатковою літературою). Програмою навчальної дисципліни «Основи режисури аудіовізуальних творів» передбачено вивчення специфіки діяльності на етапі розробки реалізації сценарію аудіовізуального твору, основних методів та прийомів екранної виразності, особливостей образної мови, творчої спадщини видатних режисерів. Особливо важливим для майбутніх фахівців є поєднання практичних вмінь та навичок з теоретичними знаннями, що сприяють більш глибокому осмисленню та розумінню специфіки аудіовізуальної творчості, розвитку творчого потенціалу особистості, самостійного критичного мислення, ціннісних орієнтацій, адекватних соціокультурним реаліям.

Статус дисципліни— обов'язкова.

Форма навчальної роботи: лекції, практичні заняття, самостійна робота студентів, індивідуальні заняття, консультації. Лекційні заняття мають інтерактивний пізнавально-

прикладний характер. Практичні заняття проводяться на інтеграції різних видів діяльності студентів: навчальної, наукової, практичної, коучингу, тощо.

Методи навчання. Основними методами навчання мають виступати як традиційні методи викладання, так і методи, які забезпечують інноваційну модель проблемного навчання.

Зокрема, це такі, як проблемний метод (метод проблемного викладання); частково-пошуковий метод; (евристичний);

інтерактивний метод; пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний); репродуктивний, дослідницький. Також під час викладання предмету викладач має, за можливості, використовувати індивідуальний (особистісний) підхід до студентів, який є основою особистісно орієнтованого навчання.

Форми контролю: поточний, проміжний, підсумковий, завдання самостійної роботи (у тому числі, відповідно до рекомендацій кафедри, контрольна робота).

Завданням *поточного контролю* рівня знань є перевірка вивченого матеріалу, визначення ступеня його засвоєння, формування навичок самостійної роботи з текстами та спроможності їх осмислення та інтерпретації; навичок усної самопрезентації. Здійснюється під час аудиторних занять. На лекціях експрес-контроль (тестування, перевірка засвоєння ілюстративного

матеріалу) проводиться наприкінці пари. На практичних заняттях оцінюються виступи за питаннями, щовинесенінасамостійнуроботу,активністьучасті вдискусіяхтощо.

Проміжний контроль рівня знань передбачає перевірку виконаних протягом відповідних тем/модулів завдань самостійної роботи студентів (практичних, контрольних робіт, наукових рефератів, анування додаткової літератури, презентацій тощо) та здійснюється під час проведення модульно-тематичних атестацій. Атестація (за потреби) передбачає індивідуальну перевірку знань ілюстративного матеріалу курсу, уміння його проаналізувати.

Рубіжні етапи контролю знань передбачені у формі усного опитування на практичних заняттях, поточного тестування, перевірки якості виконання завдань самостійної роботи студентів (конспектів, анотацій рекомендованої до вивчення літератури, практичних завдань).

Підсумковий контроль виконується з метою оцінювання рівня знань, вмінь і навичок, отриманих студентом протягом семестру. Система підсумкового контролю передбачає оцінювання рівня знань всіх тем дисципліни. Загальний бал складається з суми балів з усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою залікових кредитів та балів, отриманих під час іспиту (відповідно до навчального плану). Іспит проводиться у формі, затвердженій на засіданні кафедри (усній, письмовій, тестування). Студент допускається до іспиту за умови виконання усіх навчальних завдань і наявності позитивних результатів з усіх форм поточного та проміжного контролю. Кількість балів, які студент може отримати за результатами підсумкового контролю, не може перевищувати 25% від загальної кількості балів (100 балів).

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі заліку.

Матеріалом курсу «Основирежисури аудіовізуальних творів» є навчальні посібники, практичні рекомендації, фрагменти аудіовізуальних творів різних жанрів.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Входи ни до аудіовізуального мистецтва. Безпека життєдіяльності та охорона праці на знімальному майдані.

Видовища та їх соціальні функції: ігрова, естетична, соборна, комунікативна. Екранні мистецтва як видовища (кіно, телебачення).

Мережа Інтернет як багатовекторна соціальна гра (існування у віртуальному світі та роль видовища у процесі творення віртуального світу).

Види творчої фахової діяльності в екранному мистецтві та екранній журналістиці (сценарна, журналістська, операторська, звукооператорська, дизайнерська, режисерська).

Екранний продукт (загальна характеристика).

Тема 2. Режисура екранних мистецтв: матеріал, інструмент, майстер.

Визначення поняття «режисура». Функції режисерської діяльності.

Загальні поняття фахової діяльності: фахова термінологія. Режисура в кіно.

Режисура у телебаченні.

Тема 3. Екранний продукт.

Екранний продукт як результат творчо-виробничої діяльності колективу. Види та форми екранного продукту в кіно та на телебаченні.

Особливості екранного продукту для використання в мережі Інтернет.

Загальна структуризація екранного продукту: екранна оповідь, екранне дійство (кінематографічний театр, телевізійне дійство), екранна мініатюра (інформаційна, музична, презентаційно-рекламна, іміджеві форми).

Екранний твір як конкретна одиниця екранного продукту: види екранних творів.

Тема 4. Екранний твір.

Загальна структура екранного твору (початок, середина, кінець). Поняття «дія» в екранному творі.

Архітектонічна структура як конкретизація загальної структури на основі поняття «розвиток дії»: експозиційна частина, зав'язка розвитку дії, розвиток дії (трьохступенева констру-

кція), кульмінація розвитку дії, завершення розвитку дії (розв'язка). Подія як одиниця розвитку дії в творі. Екранний твір як ряд подій, що мають відношення до предмету оповіді в творі.

Екранний твір як ряд подій, що мають відношення до предмету оповіді в творі.

Тема 5. Конструкція екранного твору.

Екранний твір як взаємодія драматургічної та оповідної структур.

Драматургічна структура: подія, подія етапу, етап дії як процес розвитку відносин, процес розвитку відносин стосовно чогось. Відповідно: сцена як подія, епізод як етап розвитку дії, частина як декілька етапів, що згуртовані певною якістю розвитку дії, цілісний процес розвитку відносин – твір (естетично-змістове ціле).

Оповідна структура екранного твору: сцена, епізод, частина, ціле.

Структура події як обставини, що змінює процес взаємовідносин поміж дієвими особам

и, залежить від композиції сцени при умові, що подія виглядає як ведуча запропонована обставина дії.

Сценаякнайменший сюжет, утворююча оповідна одиниця твору. Етапи розвитку дії в події (сцені) – монтажні фрази.

Взаємовідносини поміж драматургічною та оповідною структурами будуються на принципі відповідності структурних одиниць.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Практичні заняття в сучасному освітньому процесі є формою репродуктивного навчання, що забезпечує зв'язок теорії і практики, сприяє виробленню у здобувачів вищої освіти умінь і знань, отриманих на лекції і в ході самостійної роботи з матеріалом курсу.

Вп. 8.2. Положення про організацію освітнього процесу в ХДАК зазначено, що практичне заняття це «вид навчального заняття, під час якого викладач організовує детальний розгляд здобувачами вищої освіти окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом виконання студентом поставлених завдань.

... Практичне заняття включає проведення поточного контролю знань, умінь і навичок здобувачів вищої освіти, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю здобувачів вищої освіти, розв'язування завдань з їх обговоренням, їх перевірку, оцінювання»

https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_oop_4.pdf, с. 16).

В навчальній дисципліні «Режисура аудіовізуальних творів» практичні заняття, які забезпечують викладачі-практики (традиційно – майстри курсів), складають основу підсумкового розділу курсу «Особливості професійної діяльності в аудіовізуальній сфері».

Тематика практичних занять

Назва тем	Кіль-ть год
Режисура екранних мистецтв. Метод спостереження в роботі режисера репортера.	4
Кадр – змістовна і зображальна одиниця. Зображально-виражальні засоби аудіовізуальних мистецтв.	4
Екранний час. Екранний простір.	4
Особливості створення кадру-спостереження.	3
Особливості створення кадру-поняття.	3
Разом	18

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ СТУДЕНТІВ

Практичне заняття №1.

Тема: Режисура екранних мистецтв.

Мета завдання: ознайомлення зі змістом і основними завданнями навчальної дисципліни.

Методика виконання:

1. Розкрити особливості дисципліни, її роль ізв'язку з логічною побудовою інших дисциплінами, новизна й актуальність спеціальності у світлі сучасних вимог.
2. Акцентувати увагу на найбільш суттєвих аспектах проблематики навчального курсу.
3. Провести аналіз запропонованих інформаційних, візуальних джерел.
4. Визначити шляхи використання на практиці основних положень навчальної дисципліни.
5. Надати основні критерії оцінювання практичних завдань.

Практичне заняття №2.

Тема: Метод спостереження в роботі режисера і репортера.

Мета завдання: виробити вміння знайти життєві ситуації та відобразити її у кадрі так, щоб була зрозуміла її тема і ідея, щоб у кадрі була відображена закінчена дія.

Методика виконання:

1. Знайомство з прикладами спостереження у літературному творі, аудіовізуальному творі, у реальному житті (під час проведення практичного заняття).
2. Проаналізувати літературне спостереження (життєві ситуації, проявилюдської поведінки, події та форми їх прояву).
3. Проаналізувати екранні виразні засоби у наведених прикладах (зйомочне і звук оверішення).
4. Акцентувати увагу на актуальних аспектах використання методу спостереження у професійній діяльності.
5. Надати практичне завдання з підготовки й аналізу щоденника спостережень.

Практичне заняття №3.

Тема: Кадр – змістовна і зображальна одиниця.

Мета завдання: виробити вміння знайти тип ситуації та відобразити її в кадрі.

Методика виконання:

1. Надати основні визначення поняття «кадр».
2. Визначити складові змістовного та художнього навантаження кадру.
3. Розглянути основні елементи композиції кадру на прикладах із фільмів та роботи програм.
4. Надати характеристики основних етапів розробки та побудови екранної мізансцени з використанням аудіовізуальних прикладів.
5. Зробити і проаналізувати кадр на запропоновану тему під час проведення практичного заняття (за допомогою мобільного телефону).

Практичне заняття №4.**Тема: Зображально-виражальні засоби аудіовізуальних мистецтв.****Мета завдання:** виробити вміння аналізувати відповідності мети створення виразних засобів реалізації в аудіовізуальному творі.**Методика виконання:**

1. Визначити вербальні засоби екранної виразності.
2. Визначити невербальні засоби екранної виразності.
3. Уточнити взаємозалежність екранних виразних засобів від творчих завдань.
4. Проаналізувати фрагменти аудіовізуальних творів з точки зору відповідності мети створення виразних засобів реалізації.

Практичне заняття №5. Тема: Екранний час.**Мета завдання:** виробити вміння аналізувати виразних засобів реалізації в аудіовізуальному творі.**Методика виконання:**

1. Порівняти особливості екранного часу відносно реального.
2. Визначити основні часові конструкції в аудіовізуальних творах.
3. Проаналізувати виразні засоби візуалізації на екрані.

Практичне заняття №6. Тема: Екранний простір.**Мета завдання:** виробити вміння аналізувати виразних засобів реалізації в аудіовізуальному творі.**Методика виконання:**

1. Проаналізувати реально існуючий простір на основі документального матеріалу.
2. Визначити нові просторові зв'язки на основі ігрових аудіовізуальних творів.
3. Визначити виразні засоби створення на екрані ілюзії єдиного простору, трансформації просторових образів.

Практичне завдання №7.**Тема: Особливості створення кадру-спостереження.****Мета завдання:** виробити спостережливість і вміння знайти життєву ситуацію та відобразити її так, щоб було зрозумілі її темата ідея.**Методика виконання:**

1. Відбір спостережень з реальними життєвими ситуаціями, які можуть стати матеріалом для зйомки.
2. Розробка задуму кадру-спостереження: матеріалу, зйомочного рішення (крупність кадру, прийом зйомки), зв'язку з сюжетом (необхідність тонування, використання музики)
3. Узгодження задуму з викладачем.

Практичне завдання №8.**Тема: Особливості створення кадру-поняття.****Мета завдання:** виробити вміння знайти типова ситуацію та відобразити її так, щоб у одному кадрі була відображена закінчена дія.

Методика виконання:

1. Відбір спостережень за типовими ситуаціями, які можуть стати матеріалом для зйомки.
2. Розробка задуму кадру-поняття: матеріал, зйомочнення (крупність кадру, прийом зйомки), звуковерішення (необхідність тонування, використання музики)
3. Узгодження задуму з викладачем.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Для оволодіння матеріалом курсу окрім аудиторної роботи значна увага приділяється самостійній роботі, яка є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових аудиторних занять, і є невід'ємною складовою процесу вивчення конкретної дисципліни.

У процесі вивчення курсу «Режисури аудіовізуальних творів» самостійна робота студентів передбачає декілька різновидів діяльності:

- робота над конспектом лекцій;
- самостійне вивчення першоджерел;
- робота над практичними екранними завданнями (екранні вправи та практичні навчальні роботи);
- ознайомлення з екранними творами, визнаними художньою спадщиною національного та світового кінематографа.

Робота над конспектом лекцій

Специфіка лекційної частини курсу «Режисури аудіовізуальних творів» полягає в тому, що канонізованої навчально-методичної літератури, а також підручників, які визнані як фундаментальні при опануванні фахом режисури екранних творів, не існує і ми маємо або конспекти лекцій визнаних режисерів, або мемуарного характеру посібники, які відображають погляд на проблему того чи іншого практика екранної творчості. Саме тому робота над конспектом лекцій, який складається з матеріалів, що подаються викладачем в ході лекційних занять та виявляються під час самостійної роботи над першоджерелами та в ході виконання навчальних вправ, має велике значення для формування фахової свідомості студента. Доцільним є ведення конспекту (робочих записів) за певною системою:

- теоретичні положення та пояснення доних;
- першоджерела та коментарі доних;
- практичний досвід та коментар донього (творчий щоденник).
- особистий довідник.

Така систематизація дозволяє певною мірою структурувати отриману під час навчання інформацію, що сприяє формуванню певної моделі фахової свідомості та формуванню необхідних фахових компетенцій.

Процес опанування навчальною дисципліною повинен бути зорієнтованим на творчому засвоєнні та практичному застосуванні отриманих в ході

занять теоретичних знань та формуванні практичних умінь творення екранного твору.

Накопичення теоретичних знань та уявлень не має бути самоціллю, беззастосування в практичній діяльності (тобто творенні екранного продукту) ця інформація не актуальна і не відкладається в довготривалій пам'яті.

Необхідність чіткого та акуратного ведення конспекту зумовлена його актуальністю у подальшому фаховому житті студента, він стає своєрідним робочим довідником та фаховим щоденником. Звичка занотувати та аналізувати свій безпосередній, абочий, тобто опосередкований, фаховий досвід, дає можливість прискорити процес фахового зростання. В будь якій сфері діяльності окремі фахові поняття та визначення знаходяться у певному взаємозв'язку, тому невірне визначення або тлумачення одного породжує ланцюгову реакцію невірного тлумачення інших, що веде до кризи фахової свідомості, яка неодмінно впливає на фахову діяльність. Запобігання цьому стає роботою над термінологією, виховання певної культури спілкування професійною мовою, що потребує від викладача час та терпіння.

Робота над першоджерелами та коментарі до них

Вивчення теоретичного доробку класиків екранної режисури займає значний обсяг часу самостійної роботи студента. Найбільш корисною, на мій погляд, такою послідовністю дій: ознайомлення зі змістом, передмовою та післямовою, що дає загальне уявлення про першоджерело, потім читання основного масиву тексту з виділенням основних тез автора, визначення проблемних питань та варіантів відповідей на них. Обов'язковим є визначення невідомих слів, термінів, незнайомих імен, для чого треба звертатися до енциклопедій і словників.

Дієвим засобом засвоєння матеріалу є складання конспекту першоджерела – стислий виклад основних положень і висновків в їх логічній послідовності з цитуванням найбільш значних думок автора. В конспекті необхідно вказати прізвище та ініціали автора, назву твору, місто, видавництво і рік видання, загальну кількість сторінок. При використанні цитати необхідно зазначити номер сторінки, на якій знаходиться вислів. Якості першоджерел частіше виступають статті у збірках та періодичних виданнях. В цьому випадку, після назви статті зазначається назва збірки або періодичного видання, місце і рік видання (коли це журнал, місце видання не вказується), сторінки, на яких знаходиться матеріал. При використанні цитати із статті, номер сторінки не зазначається.

Конспектування першоджерел – важливий спосіб глибокого засвоєння знань, виробу вміння творчо мислити та розуміння еволюційних процесів, що відбувалися у світовому та національному кіномистецтві.

Практичний досвід та коментар до нього (творчий щоденник)

Виконання практичних екранних робіт пов'язане з накопиченням досвіду творення, що важливо для формування майбутнього фахівця в галузі аудіовізуального мистецтва та виробництва. Методика опанування прийомів творення зазвичай визначає, що кожен прийом виконує певне завдання, що потребує мотивації його застосування. Розуміти доцільність використання

прийому допомагає фіксація аргументів на його користь і аналіз якості (технічної та художньої) коли робота закінчена. Тільки в цьому випадку можна казати, що кінематографіст зможе бути естетично переконливим і зможе впливати на свого глядача. Для формування цілеспрямованої, економної, а тобто ефективної діяльності в процесі виробництва, суттєву роль відіграє творчий щоденник у якому фіксуються хід роботи над практичними зйомочними вправами від постановки завдання, до аналізу технології і якості його виконання. Протягом усього часу навчання ефективність творчого щоденника не викликає сумнівів. Його ведення привчає до системної роботи над помилками і сприяє потребі в процесі творчого росту особистості.

Особистий довідник

Певною мірою це систематизована інформація фахового характеру, необхідна почасти всім (і не тільки) як підказка в роботі, як оперативна інформація, що може впливати на прийняття рішень в ході роботи над екранним твором. Своєрідним прототипом особистого довідника є «Словник театру» Патріса Паві, проте в галузі екранного мистецтва. І творчий щоденник, і особистий довідник тим же формами фахового самовдосконалення, які супроводжують творчу особистість протягом усього його творчого життя.

Тематика самотійної роботи

№ з п/п	Назва теми	Кіль-ть год.
1	Перегляд та аналіз ідейно-тематичної, художньої та структурної якості аудіовізуального продукту.	12
2	Перегляд та аналіз аудіовізуального продукту з точки зору відповідності їх тим чи іншим соціальним функціям видовища.	12
3	Екранний продукт як результат творчо-виробничої діяльності колективу.	12
4	Задум та зйомка кадру-спостереження.	12
5	Режисура аудіовізуального мистецтва: матеріал, інструмент, майстер.	12
Разом		60

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ СТУДЕНТІВ

Тема 1: Перегляд та аналіз ідейно-тематичної, художньої та структурної якості аудіовізуального продукту .

Самостійна робота: Аналіз візуального контенту з темою.

Мета завдання: аналіз якості аудіовізуального твору з точки зору відповідності м ет і і створення виразних засобів реалізації.

Методика виконання:

1. Обрати аудіовізуальний твір (на вибір студента) або його закінчений фрагмент;
2. Визначити тему, мету, завдання його створення;
3. Проаналізувати роботу автора (журналіста), режисера у розкритті проблематики;
4. Проаналізувати виразні екранні засоби у розкритті проблематики;
5. Надати письмово власну оцінку творчої якості телевізійного матеріалу.

Тема 2: Перегляд та аналіз аудіовізуального продукту з точки зору відповідності їх тим чи іншим соціальним функціям видовища.

Самостійна робота: Перегляд художніх фільмів з темою.

Мета завдання: аналітична робота над матеріалом.

Методика виконання:

1. Переглянути художні фільми, запропоновані викладачем;
2. Проаналізувати виразні засоби просторових образів;
3. Підготувати письмово тези аналізу виразних засобів створеного на екрані простору;
4. Підготувати візуальні фрагменти для ілюстрації доповіді з теми.

Тема 3: Екранний продукт як результат творчо-виробничої діяльності колективу.

Самостійна робота: Розробка авторського задуму монтажно-фрази.

Мета завдання: виробити вміння придумати коротку за кількістю перипетій, закінчену дію, що виражає конкретне поняття (якість, подію) та комплекс запропонованих обставин для неї.

Методика виконання:

1. Визначити тему, ідею, конфлікт, актуальність, потенційну аудиторію;
2. Розробити мізансцени;
3. Обрати потенційні локації;
4. Визначити необхідні технічні засоби реалізації творчого задуму;
5. Узгодити задум з викладачем.

Тема 4: Задум та зйомка кадру-спостереження.

Самостійна робота: Розробка зйомки кадру-спостереження.

Мета завдання: виробити спостережливість і вміння знайти життєву ситуацію та відобразити її так, щоб було зрозумілі її тема та ідея.

Методика виконання:

1. Відібрати спостереження з реальними життєвими ситуаціями, які можуть стати

иматеріаломдля зйомки;

2. Розробитизадумкадру-спостереження: матеріал, зйомочнерішення(крупністькадру, прийомизйомки), звуковерішення(необхідність тонування, використаннямузики);
3. Узгодитизадумзвикладачем;
4. Провестизйомкувідповіднодоотриманих рекомендацій.

Тема5:Режисура аудіовізуального мистецтва: матеріал, інструмент, майстер.

Самостійнаробота:Опрацюваннятеоретичнихджерелзатемою.

Мета завдання:ознайомлення зі змістом і основнимизавданнями навчальноїдисципліни.

Методикавиконання:

Підготуватидоповідізанаступнимипитаннями:

1. Режисураяквидтворчоїдіяльності.
2. Особливостіпереглядаудіовізуальнихтворівна«великому»імалому»екрані.
3. Теле-
,кіновиробництвоаякколективнийпроцесстворенняудіовізуальноготвору.
4. Роботарежисераірепортерауствореннітелевізійногоконтенту.
5. Роботарежисераіведучого уствореннітелевізійноїпрограми.

ІНДИВІДУАЛЬНІЗАНЯТТЯ

Індивідуальнізаняттяпроводятьсязокремицистудентамизметоюпідвищити рівень їхпідготовки та розкрити потенційні творчі здібності. Цейвид занять організують за окремим графіком з урахуванням індивідуальногонавчального плану студента.

Дана форма навчального заняття передбачає надання студентам потрібноїдопомоги у засвоєнні теоретичних знань і виробленні практичних навичок івмінь через відповіді науково-педагогічного працівника на конкретні запитанняабопоясненняокремихтеоретичнихположеньчиаспектівїхпрактичногозастосування.

Тематикаіндивідуальнихзанять

№ з п/п	Назва теми	Кіль-ть год.
Семестр 1		
1	Створеннякадру-спостереження.	1
2	Створеннякадру-поняття.	1
		2

МЕТОДИЧНІРЕКОМЕНДАЦІЇДОІНДИВІДУАЛЬНИХЗАНЯТЬ

Індивідуальне заняття №1**Тема:** Створення кадру-спостереження.**Мета:** виробити вміння знайти типову ситуацію та відобразити її в кадрі.**Методика виконання:**

1. Надати основні визначення поняття «кадру», як змістовної зображальної одиниці.
2. Визначити складові змістовного та художнього навантаження кадру.
3. Розглянути основні елементи композиції кадру з використанням аудіовізуальних прикладів.

Завдання: зробити зйомку і проаналізувати кадр на запропоновану тему.**Індивідуальне заняття №2****Тема:** Створення кадру-поняття.**Мета:** виробити вміння знайти типову ситуацію та відобразити її так, щоб у одному кадрі була відображена закінчена дія.**Методика виконання:**

1. Відбір спостережень за типовими ситуаціями, які можуть стати матеріалом для зйомки.
2. Аналіз матеріалу для зйомки з точки зору тематично-ідейного навантаження.
3. Розробка зйомочного рішення (крупність кадру, прийом зйомки).
4. Розробка звукового рішення (необхідність тонування, використання музики).

Завдання: Зробити контрольну зйомку кадру-поняття та режисерську розробку задуму.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Режисура як вид творчої діяльності.
2. Видовище та його функції. Видовище як процес у просторі та часі.
3. Особливості перегляду кіно та телевізійних творів.
4. Відмінності та схожість кіно та телебачення.
5. Сучасні тенденції екранних мистецтв: мультимедіа та інтерактивність.
6. Різновиди творчих професій у кіно та телебаченні та особливості їх функцій.
7. Чим відрізняються програми, які відносяться до різних видів ТБ мовлення?
8. Матеріал режисури. Режисера як творця екранних образів дійсності.
9. Індивідуальність екранної мови.
10. Міра умовності різних видів екранних мистецтв та жанрів та стилевих напрямів.
11. Особливості екранного образу дійсності.
12. Поняття кадру, плану, крупності, монтажу, засобів зйомки та тонування, мізансцени, композиції (кадру, драматургічного твору), архітектоніки.
13. Поняття постановочного та календарно-зйомочного плану, літературного та режисерського сценарію, монтажного аркушу.
14. Поняття композиції та архітектоніки драматургічного твору.
15. Теле- та кіновиробництво як колективний процес створення екранного продукту. Роль режисера як керівника та організатора діяльності творчого колективу.
16. Види та форми екранного продукту в кіно та телебаченні.
17. Поняття кадру як змістової, виражальної та зображальної одиниці екранного твору, часові та просторові аспекти поняття кадру.
18. Монтаж на фразу.
19. Сцена, епізод, програма, фільм.
20. Підготовчий період та його значення.
21. Знімальний період. Монтажно-тонувальний період (постпродакшн) як підсумковий період створення екранного твору.
22. Подія, дія та оповідь як структури екранних мистецтв.
23. Тема, конфлікт, ідея.
24. Поняття фабули та сюжету.
25. Вербальні та невербальні засоби екранної виразності.
26. Сценарна першооснова екранної оповіді.
27. Ідейно-тематичний задум в роботі режисера.
28. Дійовий аналіз в роботі режисера.
29. Етюд як мініфільм, існуючий поза законами екранного видовища.
30. Розробка комплексу запропонованих обставин, часу та простору етюду.
31. Герой та його риси. Досьє героя.
32. Поняття замальовки. Основні періоди її створення.
33. Режисура як практична психологія.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Обов'язкова

1. Балаклицький М. А. Есе як художньо-публіцистичний жанр: методичні матеріали для студентів зі спеціальності «Журналістика». Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2007. 74с.
2. Брюховецька Л.І. Іван Миколайчук. Київ, Видавничий дім «КМАкадемія», 2004. 272с.
3. Брюховецька Л.І. Своє рідне кіно Леоніда Бикова. Київ, В-во «Задруга», 2010. 340с.
4. Горпенко В.Г. Функції кольору в кіно та телебаченні. Київ, 1999. 55с.
5. Гоян В.В. Типові та жанрові особливості інформаційної телепрограми: посіб. для студ. Київ: КНУ ім. Т. Шевченка, 2001.
6. Десятник Г. Від задум до екрана: тексти лекцій. Київ: КНУ, 2015. 226с.
7. Здоровега В.Й. Теорія методика журналістської творчості: підручник; 2-е вид., перероб. і допов. Львів: ПАІС, 2004. 268с.
8. Зубавіна І.Б. Час і простір у кінематографі. Київ: Щек, 2008.
9. Іваньєс. Підручник із журналістики. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2013. – 544 с.
10. Ілляшенко В. Книгарежисури. Київ: Вік, 2002. 144с.
11. Лебедев О. Пластичність кінематографічного зображення та її складові // Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого. 2013. Вип. 13. С. 160–168.
12. Мащенко І.Г. Телевізійні аномалії. Мас-медійні історії в деталях. Київ: вид-во Телерадіокур'єр. 2005. 216с.
13. Організація телевізійного виробництва: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 6.050803 Акустотехніка / В.С. Лазебний, В.М. Бакіко, О.О. Омелянець; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 162с.
14. Ширман Р.Н. Телевізійна режисура. Майстер-клас. Київ: ЗАТ «Телерадіокур'єр», 2004. 200с.
15. Шклярєвський Г. Вікно у реальність. Режисура аудіовізуальних мистецтв. Київ: видавець Карпенко В.М., 2014.
16. Шклярєвський Г., Терещенко Ю. Режисура. Морфологія і синтаксис екранних мистецтв. Київ: Альма-Прес, 2004. 320 с.

Додаткова

17. Брюховецька Л.І. Кіномистецтво: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ, Логос, 2011. 391с.
18. Безклубенко С.Д. Відеологія: основні теорії екранних мистецтв. Київ: Альтерпрес, 2004. 328с.
19. Вайда Анджей. Кіно і решта світу: Автобіографія / Пер. з пол. Віри Авксентьєвої. Київ: Етнос, 2004. 308 с.
20. Кракауер З. Від Калігарідо Гітлера –

психологічна історія німецького кіно. Київ: Грані-Т, 2009. 384 с.

21. Левко У. Е. Герменевтичні аспекти кіноінтерпретації художнього твору (на матеріалі екранізації художньої прози Станіслава Лема): автореф. дис.... канд. філол. наук : 10.01.06. Т., 2010. 20 с.

22. Мащенко І. Г. Міфи і реалії телерадіофіру. Київ: вид-во Телерадіокур'єр. 2001. 288 с.

Інформаційні ресурси Інтернет

23. Державне агентство України з питань кіно – URL: <http://dergkino.gov.ua/>

24. Національна спілка кінематографістів України – URL: <http://www.ukrkino.com.ua/home/>

25. Інтернет-журнал про авторське кіно «Cineticle» – URL: <http://cineticle.com/>

26. The Hollywood Reporter – URL: <https://www.hollywoodreporter.com/>

27. Variety – URL: <https://variety.com/>

28. Український онлайн-кінотеатр TakFlix – URL: <https://takflix.com/uk>

Навчальне видання

ОСНОВИ РЕЖИСУРИ АУДІОВІЗУАЛЬНИХ ТВОРІВ

ПРОГРАМА

та навчально-методичні матеріали

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються
за напрямками

02 «Культура та мистецтво»

Укладач:

Великий Ю.Ю., викладач кафедри кінотелережисуритасценарної майстерності

Комп'ютерний набір і верстка Ю. Великий

Верстка: Ю. Великий

Друкується в авторській редакції

Підписано до друку 07 червня 2023 р.

Формат 60x84/16 Гарнітура «Times».

Папір для мн. ап. Друк ризограф Ум. друк. арк. _____ Тираж 100. Зам №

ХДАК, 61057, Харків -57, Бурсацький узвіз, 4

Надруковано в лаб. множ. техніки ХДАК